

uit Spurgeon's
en schap geeft
rogen hebben,
Hij wijst er
et Calvinisme

ik de leer der
f, dat het Calv
ij dit kortweg
arlijk is. Een
ens tot mij:
egende hoofd-
tomeinen lees,
a gemak." En
volkomen ge-
den heerlijken
rdaad weet ik
t, dat mij ver-
de Schrift ge-
onderzocht te
vast, dat we,
e te prediken,
bven voor wat

hoe dit leer-
ing is met zich

stellingen van
n volgt daaruit
erige gelooven
volkomen ver-
gelijk geslacht,
krachtadige
danken is aan
dat menschen
stijkeliken dood
dien ge geloof
dan moet ge
daar niet allen
n moet ge het
n en niet van
e de soevereine

anvoert, ligt in
ven:

eggen, wat een
n, dat ik een
mijn Calvinis-
door de ervar-
reden, ben ik
heere mij ge-
made, ik zoo
dat ik nooit
lem zou ge-
waarheid, die
n kennen als
goeds in mij
aan de genade
gevoel, dat ik
t, niet ben wat
ik, nu ik levend
de, die God
et dan hebben
was in zonden
leidt mij even-
zijn volk niet
tij mij zelve
en. Ik weet,
n, maar indien
s waken en
met ons uit

de hem wat
emerikt:

denis naales,
van God het
erieden, wan-
tigst was; en
de prediking
te een beletsel
er slechts
is, wiens pen
om ons te
ilighed in de
et Calvinisme
den had."

ij voorts
het hart der

n op mij den
orden, messen
dit alleen is
iel eten mag,
deze leerstel-
veranderlijke
ze verzoening
king van den
aarover ge u
m er over te

geon in het
er troostend is
nchten teleur-
is vast te
ig voornemen
oeken bij zijn
aan troost vin-
verzoening te
lden persoon,
troost krijgen
allen geldt,
ldoet. Ik heb
staaf als een
zulk een dat
is wisselende
s. Indien de
te troosten in
n dood, dan
siert."

op wijst, hoe
chten grond
Hem te loven,
oelijk het is
den in over-
ratern. Denk
eginsel voor-
om met allen
dat Hij geen
lij geen zegen
aan allen
sten invloed
ken wil; of
itoeft, dat
et uitoefenen
om de leer
h is. Luister
Hij begint
oor het dorp
rste inbreuk

op zijn eigen beginsel. Want welk recht heeft hij om God te vragen, dat hij dat dorp meer zal zegenen dan alle andere dorpen in het land? Vervolgens vraagt hij God om de kinderen te zegenen van degenen, die daar samgekomen zijn. In zijn eigen hart, konden we daarin lezen, zouden we vinden, dat hij bidt voor zijn eigen kinderen, dat ze gezegend mogen worden. Dat is wederom een inbreuk op zijn beginsel. Want indien ik dezelfde onjuiste gevoelens had als hij, dan zou ik nooit God bidden om iets te doen wat verkeerd is; en indien het Arminianisme waar is, dan moet het verkeerd van God zijn om één persoon te redden en niet alle anderen. Hoe kunnen we dan voort de Heere vragen om de menigte te bekeeren door de prediking des Woords? Het is geen passend gebed, wanneer de wil van den mensch volkomen vrij is en niet kan bewerkt worden door iets wat God kan doen? Verder, wanneer we God prijzen, meent ge dan niet, dat een groot deel van de beste lofzegging, die ooit tot Hem opklimt, daarin bestaat, dat we Hem prijzen en loven, omdat we bekeerd zijn door Zijn genade? De Arminiaan zegt, dat het de zelfbepalende kracht van uw eigen wil was, die u besluiten deed wat u behaagde; is het dan niet verkeerd God daarvoor te prijzen? Hoe zult ge Hem danken voor Zijn genade in Christus, wanneer, volgens deze theorie, het alles geheel aan u zelf te danken is?

Spurgeon spreekt in deze woorden slechts uit, wat alle calvinisten beleiden hebben. Maar het is goed, wanneer een man als Spurgeon, wiens naam en woord ook buiten den kring der Gereformeerden zoo grooten invloed heeft, het zoo openlijk getuigt, hoe het Calvinisme alleen met Gods Woord overeenstemt, beantwoordt aan de ervaring van het geloofsleven, den innigsten troost aan de ziel schenkt en alleen de grondtoon van het waarachtige gebed wezen kan.

Onze predikants tractementen.

Volkomen terecht wees Ds. Sikkel er onlangs in *Hollandia* op, dat onze predikants-tractementen vooral op de dorpen meestal beneden peil staan.

Er wordt tegenwoordig voor lotsverbetering van allerlei categorieën van personen, krachtig gestreden en niet zonder succes.

De werklieden met name hebben het heel wat beter gekregen dan bijv. een dertig jaren geleden. De loonen zijn aanzienlijk verhoogd, zoo zelfs, dat menige flinke knecht, die zijn vak verstaat, in betere omstandigheden verkeert, dan een kleine baas, die de concurrentie met groote bedrijven met een machtig kapitaal, haast niet kan volhouden.

De tractementen bij de zee en landmacht zijn in de laatste jaren ook al hooger gekomen. Voor de Christelijke onderwijzers is in den laatsten tijd, dank zij de Rijkssubsidie, die straks staat verhoogd te worden, een beter tijdspek, wat de wettelijke omstandigheden aangaat, aangebroken.

Maar om de predikanten schijnen velen zich niet te bekommeren. In menige gemeente blijft het tractement steeds op dezelfde hoogte, of liever op dezelfde laagte. Er zijn gelukkig nog Kerken, die tamelijk royaal hunne dienaars van leefocht voorzien, doch er zijn er nog meerdere, die de leeraars met zorg laten leven, al hebben zij beloofd, immers door het onderteekenen van den beroepsbrieff door de leden van den kerkeraad, dat zij zouden zorgen, dat zij zonder zorg zouden kunnen leven.

In menige pastorie wordt bitter geladen, doordat er over geen genoegzame middelen bericht worden kan. Vooral wanneer de kinderen groot worden en wat moeten leeren, waarvoor op de plaats zelve geen gelegenheid is, worden de moeilijkheden dikwijls onoverkomelijk. Wanneer de dorpspredikant zijn inkomen vergelijkt met dat van den geneesheer zijner gemeente, dan moet hij soms tot de conclusie komen, dat de man die voor de lichamen zorgt, viermaal meer inkomen heeft, dan hij die te waken heeft over de zielen. Een toebereiding, die zoowel predikanten als geneesheeren, universitaire opleiding gehad, althans zij werden door hooger onderwijs voorbereid voor de taak die hen wachtte.

Dit is niet te sterk gezegd.

Waar onze Kerken eischen, dat als voorbereiding voor het ambt een studie zal voorafgaan, die jaren duurt en duizenden guldens eischt, daar ligt er reeds een onbillijkheid in, dat het tractement van den predikant op vele plaatsen weinig hooger is dan van een hoofd der school, die bovendien op allerlei andere wijze nog bijverdiensten hebben kan.

Ook voor de Kerken zelve loopt dit op den duur op nadeel uit. Want niet alleen dat een predikant, die voortdurend met geldelijke zorgen te kampen heeft, kwalijk niet opgewektheid zijn taak kan verrichten, maar de middelen ontbreken hem ten eenemale om zich de noodige boeken voor studie aan te schaffen en daaronder lijdt de prediking des woords. Onze studenten zijn gewoonlijk niet rijk genoeg om voor een wel voorsiene bibliotheek te zorgen eer ze naar de pastorie gaan. En als ze later uitsluitend teren moeten op de kennis, die ze van de Academie meebrengen, verarmt hun geest. Wanneer zoo vaak in de kerken de klacht beluisterd wordt, dat de prediking niet diep genoeg gaat, zich altoos om dezelfde onderwerpen beweegt, zoo weinig van voortdurende studie getuigt, dan ligt de oorzaak daarvan zeker niet altijd bij den predikant. Wie met een talrijk gezin gezegend is en met een tractement van 1000 guldens moet toekomen, houdt geen cent over om nieuwe boeken aan te schaffen.

Nu is het zeker een eere voor onze predikanten, dat ze zelf over dit gebrek zoo weinig klagen. Maar bijna alle standen in de maatschappij aandrigen op loonverbetering, daar hebben zij gevoeld, dat het de eere van Christus Kerk te na zou komen, wanneer ze openlijk in het loor der malcontenten meezongen. Maar des ernstiger rust op de Kerken zelf de verplichting om zich af te vragen, of metterdaad gezorgd

wordt, gelijk in den beroepsbrieff wordt be- loofd, dat haar dienaars *zonder zorg* van het Evangelie kunnen leven.

Ook met het oog daarop achten wij het van zoo hoog belang, dat onze Regeering zorg draagt, dat de zware lasten, die dus- ver op ons christenvolk drukten met het oog op het onderwijs onzer kinderen, ver- licht worden. De overvaardigheid heeft nu eenmaal hare grenzen. En waar dusver van ons christenvolk geëischt werd, dat ze zorgen zouden niet alleen voor kerk en armen, maar ook voor de school, stichtingen van barmhartigheid enz., daar werd vaak een last op de schouders gelegd, die schier te zwaar viel om te dragen.

Hulp van den Staat voor onze kerken be- geeren we niet. De „zilveren koorde" heeft aan de Kerk nooit anders dan geestelijk nadeel bezorgd. Maar wel zijn we dankbaar, dat de Overheid door de thans ingediende onderwijsnovelle de zorg voor de school in finantieelen zin bijna geheel van de ouders heeft overgenomen.

Wie zoo aan de eene zijde verlicht wordt, kan aan de andere zijde meer doen. En de vraag mag wel met ernst overwogen worden, of de tijd thans niet gekomen is, om de tractementen onzer predikanten, voorzover dit noodig is, op hooger peil te brengen. De finantieele draagkracht is sterker ge- worden. En het profijt daarvan behoort in de eerste plaats de kerk ten goede te komen.

Uit de Pers.

In de *Amsterdamsche Kerkbode* vestigt Ds. Van Schelven de aandacht op de wijziging, die de schoolstrijd onderging:

Met de indiening van het ontwerp van wet in zake het lager onderwijs deed de regering eene gewichtige daad; en met het besluit, om met voor- bijgang van andere wetsontwerpen dit ontwerp aan de orde te stellen, nam de Tweede Kamer een zeer gewichtig besluit.

Economische aangelegenheden zijn van zeer groote beteekenis voor het leven van ons volk; zeer zeker, een regeling voor allerlei zaken, die betrekking heb- ben op de verhouding van baas en knecht, is nood- dig ter voorkoming van vele rechte geschillen, maar hoe- ger staat toch de vraag, in welke geestrichting ons volk zal worden geleid in den komende tijd. Daarom is de schoolkweste en al wat daarmee samenhangt, van zoo ver strekkenden invloed; daarom is de vraag, die den doorslag geeft in de politieke verhoudingen, deze: zal de vrijheid van keuze voor de ouders in zake de school voor hunne kinderen, meer en meer gewaarborgd worden?

De partijen, die vereenigd zijn in het beginsel, dat er geen openbaring Gods is, of dat one staat- kundig leven met deze belijdenis niets te maken heeft, zien dat ook zeer wel in; en vandaar dat aan die zijde de leus wordt opgeheven, om front te maken voor de openbare school.

Vergaderingen worden daartoe belegd; vliegende blaadjes rondgezonden; in één woord, alles in het werk gesteld, om hunne aanhangers meer warm te maken voor de ééne school, waar plaats heeft te zijn voor al de kinderen van heel ons volk.

Intusschen blijkt wel uit de manier, waarop het pleidooi voor deze ééne school gevoerd wordt, dat er eenige keer is gekomen in den gang van geschik- ten; enkele redeneeringen, waarmede men vroeger nog deze school zocht aangenaam te maken, wor- den nu losgelaten.

Van eene school, waaraan de natie gehecht is, hoort men niet meer; dat deze school zoude leggen zekeren gemeenschappelijken grondslag, waarop dan verder door elke godsdienstige groep in overeen- stemming met hare belijdenis kan worden voortge- bouwd, wordt ook niet meer veel gepraat.

Veeler klinkt nu openlijk het beweren, dat het kind niet met geestelijke dingen moet worden bezig gehouden; dat kan gevoeglijk wachten tot later; indien het, eenmaal groot geworden, daaraan nog behoefte gevoelt, dan kan het dat zelf wel zoeken.

Van negatieve eischen aan de school te stellen gaat men nu tot positieve begrippen over; neutraal is niet meer, dat men zich onthouden zal te leeren, datgene wat aanstoot geeft; men zal nu het kind geven, wat des kinds is.

Zoo drukte een kampvechter voor deze richting een dier dagen het uit; hij achtte zeker al eens iets bijzonder snuigers gezegd te hebben; doch gaf onderzuchten opnieuw maar weer bewijs voor de beschuldiging, dat men aan de overzij de school wil beïnvloeden als propagandamiddel voor het onge- loof; en dat, waar dit zoo is, ook onverkort het recht dient erkend te worden van hen, die de school eveneens willen ingericht zien naar den eisch van het geloof.

Onders, zoo heet het in dat systeem, hebben geen rechten, slechts plichten; invloed te oefenen op het jeugdig ontvankelijk gemoed wordt ongeoorloofd genoemd; leiding te geven aan de ontwikkeling van verstand en hart, ook ten aanzien van de erken- ning van God en zijne openbaring, wordt genoemd een aanslag op de majesteit van het kind.

Zoo heet het, wij leggen daarop nadruk, wanneer dit geschiedt door de ouders; door de ouders met name, die leven uit het geloof, dat God is en zich heeft doen kennen in zijn Woord; maar die be- schuldiging schijnt niet te gelden, zoodra de onder- wijzer aan het woord is.

Den onderwijzer, en bepaaldelijk den ongelovigen onderwijzer, den lo-chenaar van God en Diens open- baring, zal het dan wel vrij staan, tegenover dat kind rechten te oefenen; het door woord en voor- beeld de beginselen des ongelofs in te planten, en van dat kind te kweken eenen mensch, levende zonder God in de wereld.

Metterdaad komt ook zoo weer dogma tegenover dogma te staan, gelijk onzerzijds steeds is geweest; de redeneering wordt eenigzins anders opgezet; het systeem wordt in anderen vorm voorgedragen; maar in den grond der zaak wordt aan de tegen- stelling niets gewijzigd.

Tegenover ons geloofsbeginzel, dat bij elken mensch, en dus ook bij het kind, gerekend moet worden met het erkennen van God en Diens open- baring, stellen zij het ongelofsbeginzel, dat deze overtuiging verre moet gehouden worden van onder- wijs en opvoeding, zover die op de school ge- geven worden.

Dit treedt nu temeer in den voorgrond, na- mate men aan die zijde merkt, dat, zoo er gelijke vrijheid van handelen en vermogen tot handelen wordt gegeven, de school met het beginsel des ge- loofs het bij ons volk nog wint van de school met het beginsel des ongelofs.

Daarom wordt met leede oogen aangezien het toenemen van de rechtsgeleide positie van dat onder- wijs tegenover het hune; daarom is hun milk een- ergenis de daad der regering, om weer een schrede verder op dien weg te zetten, en het besluit der Tweede Kamer, om in die richting met de reger- ing mede te gaan.

Just daarom evenwel is er onzerzijds tevreden- heid en blijdschap over het feit, dat de dingen zulk eenen loop nemen.

Naar het voorbeeld onzer tegenstanders dwang oefenen in geestelijke zaken, is deszijds niet de begeerte; wat verlangd wordt, is niet gedwongen te worden, maar alleen gelegenheid te hebben, met geestelijke wapenen den geestelijken strijd te voeren.

Zelfs met de aanhangige voorstellen is de vol- komen rechtsgeleide tusschen de beide soorten van scholen niet verkregen; op verre na zelfs niet, dat weet men aan de overzijde ook wel, en voor wie dieper niet, is al het geschreeuw, dat te zeer

ake daar weerklinkt, een bewijs, hoe zwak men zich gevoelt zonder de dwingende hulp der over- heid om door de macht van het geld de school zonder Fibel aannemelijker te maken dan de school met den Bijbel.

Het is in één woord in gewijzigden vorm de eeuwenoude kamp tusschen licht en duisternis, die op dit terrein nog steeds wordt gestreden.

Zoo is het. Al mag de strijd thans in anderen vorm optreden, in den grond blijft de tegenstelling dezelfde.

Vóór of tegen den Christus. Een derde is er niet.

Officiële Berichten.

Een vriendelijk verzoek

Noodzakelijk, maar moeilijk is de arbeid onder onze jeugdige militairen voor kerkeraden in garnisoensplaatsen. Reeds meermalen werden door den kerkeraad der Geref. kerk van Gouda B. pogingen aangewend om de jongelingen van Gereformeerden huize, hier in garnizoen, te be- reiken, maar ze zijn slechts gedeeltelijk gelukt, omdat de noodzakelijke medewerking ontbrak van ouders of voogden en kerkeraden, die dikwijls nalatig bleven in het opgeven van de namen en adressen. Dringend verzoekt thans voornoemde kerkeraad, dat ouders of voogden het nu niet overlaten aan de kerkeraden, noch de laatste aan eerstgenoemden, maar dat beiden al het mogelijke in deze doen, opdat het zoo gewenschte toezicht en de zoo noodzakelijke bearbeiding naar behooren kunnen geschieden.

De Kerkeraad der Geref. kerk van Gouda B.,
JOH. S. LANGE, *Presid.*
J. F. DE NOOIJ, *Secr.*
Gouda, 22 Maart 1905.

Verslag van de Centrale Pastorale Conferentie.

VIII.
Nog een voor het praktische leven der Ker- ken zoo hoogst belangrijk onderwerp, wordt nu aan de orde gesteld. Het luidt aldus:

„Welke zijn de beste middelen om de onder- lingen tot een recht besef en eene rechte praktijk hunner roeping te brengen?"

De behandeling van dit onderwerp werd aan Ds. W. de Jong van Dalfsen toevertrouwd. Daar ook dit referaat in druk zal verschijnen, geven we het slechts in hoofdtekken weer.

Na de historische herinnering, dat de naam ouderling, ofschoon niet uitsluitend de aandui- ding van den regeer ouderling, in vervolg van tijd de benaming werd voor den opziener, werd er door referent op gewezen, dat de ouderling een eigen ambt heeft naast den dienaar des Woords.

Zijn arbeidsveld bepaalt zich tot de Kerk van Christus in institutiën zin, maar dan ook over geheel die kudde strekt zich zijn wer- king uit. Hij heeft acht te geven op de ver- schillende toestanden, wat vooral dient te geschieden door voortdurend de leden der gemeente te bezoeken en te onderzoecken.

De taak van den ouderling gaat dus niet op in het bestraffen van ergerlijke zonden; hij heeft bovenal leiding te geven aan het gemeentelijk en geestelijk leven, en na te gaan, welke uit- werking de genademiddelen hebben op hart en leven.

Als raad der Kerk hebben de ouderlingen te rapporteren over de geestelijke toestanden der leden, tot de tafel des Heeren toe te laten, of ook te weren, censura morum te oefenen, en toe te zien, dat alles eerlijk en met orde geschiedt.

In de Christelijke Kerk ontwikkelde zich het Episcopaat ten koste van het Presbyteriaat. In de Roomsche kerk viel het ambt van ouder- ling weg. Door de Reformatie hersteld, kwam het in de Lutherse Kerk weinig tot ontwik- keling. Door Calvinus kwam het in de Geref. kerken weer in eere.

Toch laat in het algemeen ook onder ons het besef van ambtelijke roeping en van de bediening van het ambt veel te wenschen over — wat meer in bijzonderheden werd aan- getoond.

Herleving in dezen is alleen te verwachten van de werking des H. Geestes, die alleen tot een waardige bediening van het ambt kan toe- rusten en opwekken; maar middellijk ook van een ijverig Schriftonderzoek, inzonderheid van de Pastoraalbrieven: aan Timotheus en Titus; van ter zake dienende prediking des Woords, en ook in het ambt onderwijzende catechisatie.

De aldus voor den ambtelijken arbeid voor- bereide ouderling heeft zichzelven voortdurend te oefenen in de overlegging van de verborgen- heden des geloofs, alsmede in de kennis van alles wat het Geref. Kerkrecht betreft. Ook *ouderlingen conferenties*, mits onder beoorlijke leiding en met de bedoeling om elkander met raad en voorlichting te dienen, kunnen goed werken.

De Kerk, zoowel plaatselijk als in haar geheel, heeft de roeping, weg te nemen de beletselen die een rechte practijk en een goede ontwik- keling van het ambt in den weg staan, door wijfverdeling en revisie van art. 27 D. K.

Bovenal zitte de ouderling voortdurend aan de voeten van den groten en goeden Herder. En als dan de gemeente gedurig hare voor- gangers gedenkt in de gebeden, dan verwachten wij onder Gods zegen nog eene schoone toe- komst voor de kerken dezer landen.

Blijkbaar was de vergadering dankbaar ook voor de behandeling van dit onderwerp. En aan Ds. de Jong komt de eere toe, dat hij het zoo heeft weten te behandelen, dat de ergernis, welke er in het onderwerp zelf voor al te ge- voelige naturen mocht gelegen zijn, aanstands werd weggenomen, en het hooge belang ervan voor ieder duidelijk zijn kon.

Wij twijfelen dan ook niet, of dit referaat zal, wanneer het straks door onze ouderlingen gelezen wordt, tot dieper besef van ambtelijke roeping brengen en tot ernstiger plichtbe- trachting opwekken. Ds. de Jong zal er nu zeker wel voor zorgen, dat het spoedig van de pers komt, en al onze ouderlingen en zeker ook onze predikanten zullen het met ernst en aandacht lezen.

Wat ons betreft, we zouden wel willen, dat er minder kwesties in de wereld en ook in de kerk waren. We zouden dan wat rustiger, voor- gelicht door Gods Geest en Woord, aan den welstand der zielen, die aan onze zorg zijn toe- vertrouwd, kunnen arbeiden; en we vertrouwen, dat er meer bloei en vrucht op het gebied des geestelijken levens zou gezien worden. Neen, we willen ons niet uit de wereld terugtrekken; we begeeren mede den strijd voor Gods Naam en eer en zaak te aanvaarden, maar wat we willen is, dat we ook in dezen strijd niet van de wereld overwonnen worden. Of zouden ook des Heeren dienaars daar niet voor hebben te vreezen?

Het deed ons leed, dat er voor dit onder- werp zoo weinig tijd ter bespreking overbleef. Toch werden ook enkele wonken ten beste gegeven, die we aan de lezers onzer bladen niet zullen onthouden. Geweren werd op het gevaar, dat de ambten soms zoo zeer van elkander gescheiden worden en in de practijk te veel op zich zelve komen te staan. Afson- derlijke samenkomsten tot behandeling van de Dordtsche Kerkenorde, de pastoraal brieven enz., werden den ambtsdragers dringend aanbevolen. Ook moest bij de censura morum een onder- zoek naar de uitoefening van de ambtelijke bediening worden ingesteld. Voorts werd nog aangedrongen op bezoldiging van ouderlingen- dienst, indien deze noodig bleek; en nog menig- ander behagelijkswaardig woord werd gesproken, o. a. over het wenschelijke van voorbereiding of opleiding van ouderlingen tot den zoo ge- wichtigen dienst in de Gemeente des Heeren.

De tijd echter om te scheiden was aange- broken. Daarom werd dan, na nog enkele be- sprekingen over een plaats voor een volgende samenkomst, over onderwerpen enz., dankbaar voor al het goede dat men gehoord had, en vooral voor de broederlijke manier, waarop men mocht samen zijn, en vrij zijne gedachten kon uiten, deze conferentie gesloten.

Op verzoek van den voorzitter ging Ds. De Jong van Dalfsen in dankzegging aan den Heere voor.

Het Comité,
J. VONK, *Secretaris*.

Buitenland.

Duitsland. De keizer anti-Roomsch. Eene belangrijke vergadering in Berlijn. Dezer dagen werd de Domkerk te Berlijn „in gewijd." De Duitse keizer noodigde daarbij eenige personen uit, waaronder Dr. Behrman, den oudsten predikant te Hamburg. Deze schreef in het *Hamb. Kirchenblatt* het volgende: „In de „beeldengalerij" deden Hare Majesteiten aan vele predikanten de eer aan, om een gesprek met hen te houden. Aan mij betoogde de keizer, welke winst hij dacht dat er in gelegen was, als men zulke feesten hield, waarin uitkwam, hoe alle Protestanten in den strijd tegen Rome één lijn behoorden te trekken." Voorts betoogde de keizer, dat die strijd niet door het scheppen eener organisatie kon gestreden worden, daar op dit punt Rome wel altijd de meerdere zijn zou; maar aan de vruchten moest geeten wor- den, aan welke zijde de overwinning was.

Een ander blad deelt mede, dat de predikant van Darmstadt, Waitz, van prins Heinrich bij dezelfde gelegenheid, de uitspraak gehoord had, dat hij met zijn broeder (den keizer) eene anti-ultramontaanse beweging wenschte.

Dit is zeer te betreuren. Niet, dat wij de grens- lijn wenschen weg te doelen, die Protestanten van Roomschen scheidt, maar wij uit de wo-orden van den Duitse keizer en van diens broeder blijkt, dat zij het gevaar, dat in eigen kring dreigt, als van minder gewicht beschou- wen. Als de Duitse keizer eenigermate besefte, welk een crisis de Pruisische Evangelische kerk en andere landskerken doortleeft, dan had hij aan zijn gasten gezegd: „Laat ons vóór alles zorgen, dat onze landskerk niet door het onge- loof verwoest worde." Eene kerk, die doorlen geleeraars diendend wordt, staat zwak tegenover Rome.

Gelukkig, dat anderen wel een open oog heb- ben voor den toestand van hun kerk. Dit bleek uit een verslag, dat de *Reichsbote* gaf van een groote vergadering die te Berlijn gehouden is.

Meer dan 2000 menschen hadden den rolen Maart gevolg gegeven aan de uitoefening der veertien positieve parochiale vereenigingen uit het oostelijk en zuidelijk deel van Berlijn, om den toestand der landskerk te bespreken. De bekende zaal van Kellner in de Koppenstrasse, was tot het laatste plaatsje bezet; ook alle gan- gen waren vol. Het hoogtepunt der vergadering werd bereikt, toen alle aanwezigen opstonden om uit één mond — een zeldzaam schouwspel in deze zaal — de apostolische geloofsbelijdenis uit te spreken, en daarna drie verzen van Lu- ther's lied: „Een vaste burg is onze God," aan te heffen.

Dr. Grise, een doctor in de medicijnen, leidde de vergadering. De predikant Stuhmann hield een rede over „onze strijd voor de belijdenis onzer Evangelische kerk, een strijd voor het bestaan." Hij betoogde, dat geen wetenschappelijk vraagstuk, dat door professoren moest behandeld worden, de Evangelische Kerk in beroering gebracht heeft — maar alleen het vraagstuk dat het bestaan der kerk betreft. Hij, die de belijdenis der Kerk: „Gij zijt de Christus, de Zoon van den levenden God", schappen wil, graaft niet alleen voor elken belijder des Heeren den grond onder den voet weg, maar werpt ook de zuilen waarop de Kerk ge- bouwd is, omver. Over die zaak heerscht, helaas, groote onhelderheid. De gisting is reeds groot en duurt al zoo lang, dat er weldra wel klaa- rheid komen moet. Menschelijk gesproken, ligt de beslissing bij den Oberkerkenrat. Wij hebben allen het gevoel: onze gehele landskerk staat voor een beslissend moment, terwijl op het kerkbestuur een groote verantwoordelijkheid rust. En zijn slechts twee dingen mogelijk: of de Evangelisch Oberkerkenrat acht het geoor- deld dat twee richtingen, geloof en ongelooft, dezelfde rechten in de kerk hebben, en dan wordt de vorm van onze landskerk vernietigd! Maar dan zullen duizenden en nogmaals duizenden levende Christenen zich van zulk eene Kerk, die geheel wereldsch werd, afwenden, en vele predikanten zullen bij het volk zijn wanneer zij naar den heiligen berg optrekken. De andere mogelijkheid is, dat de Oberkerkenrat een onduidelijk getuigenis van het geloof laat hooren. Dan wordt de vrees van ons ge- noemen en wij zullen weer vrij kunnen adem- halen, terwijl een nieuw leven bloeien gaat. Voor de toekomst moeten dan waarborgen voor de handhaving der belijdenis in de Kerk in het leven geroepen worden.

De vergadering antwoordde op deze rede door luide en gemeenschappelijk de aposto- lische geloofsbelijdenis uit te spreken. Daarna sprak een gemeentelid, de voorzitter van het Berlijnsche slagersgilde, Paul Burg, nog een woord over „onze plicht ten opzichte van den strijd voor de Christelijke waarheid". Ieder moest zijn plicht doen, zeide hij. Anders kwamen er toestanden, waar die zoogenaamde „vrijheid" het mogelijk maakte, dat een predi- kant het onvader een „oud tapijt" noemde. Hij las ook de belofte voor, die de predikan- ten bij het in dienst treden hebben af te leggen, en wees de heeren loochenaars der Christelijke waarheid er op, dat zij toch een eed hadden afgelegd om de zuivere waarheid te zullen ver- kondigen.

Wie tot de overtuiging komt, dat hij dien eed niet langer kan gestand doen, moet dan dan daaruit af- gevolgtrekking maken. Wat zou bijv. in de zoogenaamde partij der vrijheid (het socialisme) gebeuren, wanneer een redacteur plotseling tegen de sociaal-democratie ging schrijven? Het is onze plicht, aan onze belijde- nis vast te houden en daarvoor te strijden.

De vergadering zong bij wijze van een resolu- tie aan het einde dezer voordracht het vers uit Luther's Lied: „Een vaste burg is onze God," dat met de woorden begint:

„Das Wort sie sollen lassen stahn,
Und kein dank dan haben."
(Het Woord aut zij laten staan
En geen gedachte er aan toevoegen).

Het verblijdende van deze en voorgaande vergaderingen is, dat de gemeente toont mede te willen leven. De belijders des Heeren zijn in Duitsland ontwaakt. Men begint te ge- voelen dat de loochening van alles wat den Christen dierbaar is, niet enkel het kerkbestuur aangaat, maar ook de zaak is der gemeente. En hierin verheugen wij ons. Het is een bewijs, dat de Heilige Geest nog onder het Duitse volk werkt.

Gemengd nieuws.

In onderscheiden steden van Frankrijk heeft men militairen-Teuhisen gesticht. Het initiatief daartoe werd steeds genomen door Protestant- sche predikanten. Nu is het geschied dat op be- vel der militaire overheid de militairen-Teuhisen te Belfort en te Antibes gesloten werden. Den- kelijk hebben de vrijmetselaars ook hier de hand in gehad.

Te Parijs zijn p'gingen aangewend om de Re- vival-beweging uit Wales aldaar over te planten. Of het gelukken zal?

De „Curates" (predikanten) van St. Andrew's Church werden bij den bisschop van Manchester aangeklaagd omdat zij van 31 kinderen, die be- geerden de confirmatie te ontvangen, geen vooraf- gaande biecht hadden willen afdemen. De bisschop kon hierover geen uitspraak doen, omdat hij het getuigenis der kinderen niet kon laten gelden; toch gaf hij den ouders te kennen dat, al was de be- schuldiging niet bewezen, er gronden waren om aan te nemen dat de beschuldiging niet ijdel was. Hier- uit is te zien welk een weg de Engelsche Ritualisten bewandelen.

WINCKEL.

Door Kinderen.

EEN LEVENSGESCHIEDENIS.

IV.

EEN HOORDEEL.

De dienst was geëindigd, de hoorders gingen huiswaarts, en zeker maar weinigen waren er, die niet met verwondering en lof spraken over hetgeen zij gehoord hadden. Niet dat het aan leeraars ontbrak die evenzo spraken, of dat Kapitein als prediker ver boven anderen uit- tuinte, maar men verbaasde zich, dat een neger zoo kon spreken, en een, die nog niet lang geleden heiden was, zulk een juist blik bezat op de dingen van het koninkrijk Gods.

De koopman die voor Jacob had gezorgd, verblijdde zich hartelijk, en kreeg menigen gekluchsch, die ook den jongen neger niet ge- spaard werden. Velen hoopten, dat hij naar den wensch zijns harten, tot een zegen zou gesteld worden voor de zwarten in Afrika, die nog nederzaten in de duisternis en de schaduw des doods.

Onder degenen die uit de kerk kwamen, merkten we ook een man op van een jaar of dertig, die met zijn vrouw aan den arm huis- waarts keert. De man is kloek gebouwd, zijn gezicht is ietwat gebruid door zon en wind, en heel zijn voorkomen gelijk zijn gezin, duiden op iemand die gevaren en gezworven heeft. Zijn vrouw van gelijken leeftijd als hij, is tamelijk zwierig gekleed, en heeft voor dezen kerkgang een zijden japon aangetrokken, die meer kostte dan er thans voor vier wordt be- taald. Zulk een kleed heeft het echter ook wel viermaal langer uit dan de onze "t doen. Droeg de man zilveren gespen aan zijn korten broek en lage schoenen, de vrouw had een ketting van goud en een paarlen halssnoer.

Kapitein Pouwels, zoo heette de man van wien we spreken, was al vroeg op zee gegaan. Hij was door zijn ouders die te Rotterdam woonden, opgevoerd in de leer en vermaning des Heeren, doch had weinig lust getoond zich daarnaar te gedragen, of liever hij was er ge- heel onverschillig voor. Zijn hart trok naar de zee, hij wilde vreemde landen en volken zien, handel drijven, verre reizen doen. Al te maal op zich zelf heel goed, als we er maar niet bij en door vergeten, dat ons gehele leven een reis is naar de eeuwigheid, en wel een reis wier einde elk oogenblik komen kan, en we dan noodig hebben te weten hoe daar ginds ons deel zal zijn. Dat we flink en degelijk zijn in de aardse dingen is best, en dat we lust hebben tot allerlei werk en ook wat aange- naam is, kan almeê voortreffelijk zijn. Maar — de Schrift zegt nadrukkelijk: Zoek eerst het koninkrijk Gods.

Dat had Hendrik Pouwels niet gedaan, hoe dikwijls het hem ook was voorgehouden. Daar zou hij later wel eens om denken. Nu wilde hij eerst de wereld zien en genoeven heb- ben en rijk worden als zoo menigen. Daar er aan land toch niet veel met hem was te beginnen, hadden de ouders toegestemd dat Hendrik op 't schip zou gaan. Zoo had hij zijn zin gekregen, was in de Oost geweest, toen in de West en ik weet niet waar al, o. a. ook in Afrika, waar, gelijk ik zei, we toen be- langrijke bezittingen hadden.

Na eenige jaren echter begon onzen vriend het zwerven wel wat te vervelen, te meer daar er van handel drijven niet veel was gekomen en van rijk worden nog minder. Onze Pouwels had wel veel geschiktheid voor zeeaan, maar de schranderheid en berekendheid die een koop- man behoeft, bezat hij niet. Kortom, hij be- sloot, te meer daar zijn vader was gestorven en hij voor moeier zorgen wilde, wel te blijven varen, maar wat meer in de buurt en dat, zoo het kon, als schipper op Engeland. Hij had het